

Εφετείο Αθηνών 11116/1996

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 56/97, σ. 1126 ΕΑΕΔ 2000, σελ. 959

Περίληψη: Όταν ο παθών από εργατικό ατύχημα υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωσή του, είτε αυτή είναι η κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωση, είτε η κατά τις διατάξεις του ν. 551/1915 ειδική αποζημίωση και μόνο εάν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή του υπ' αυτού προστηθέντος, υποχρεούται αυτός να καταβάλει στον παθόντα τη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημιώσεως και του ολικού ποσού των υπό του ΙΚΑ χορηγουμένων στον παθόντα παροχών. Η ανωτέρω απαλλαγή ισχύει και στην περίπτωση εκείνη κατά την οποία το εργατικό ατύχημα οφείλεται στη μη τήρηση των διατάξεων ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας. Διατηρεί όμως ο παθών ή η οικογένειά του (σε περίπτωση θανάτου του), σε κάθε περίπτωση, την αξίωση για χρηματική ικανοποίηση της ηθικής του βλάβης ή της ψυχικής οδύνης (η οικογένειά του), εφ' όσον το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα των ανωτέρω υπαιτίων προσώπων. Οι αγωγές με τις οποίες επιδιώκεται η αποζημίωση του παθόντος από εργατικό ατύχημα δεν υπόκεινται σε τέλος δικαστικού ενσήμου. Η ανωτέρω απαλλαγή καλύπτει και τις αξιώσεις για χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης του παθόντος ή της ψυχικής οδύνης της οικογενείας του, σε περίπτωση θανάτου αυτού εκ του ατυχήματος.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1,2,15 παρ. 2 και 16 παρ. 1 και 3.
Α. ν. 1846/1951 άρθρα 34 παρ.2 και 60 παρ. 3 Εισ. Ν. Κ. Πολ. Δ. άρθρο 52 παρ. 8.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΔΗΜ. ΣΤΟΥΛΤΑΝΙΑΣ

Εισηγητής: κ. ΑΝΑΣΤ. ΠΕΡΙΔΗΣ

Δικηγόροι: Κων. Τσάγγαλης, Παρ. Κατσάρας.

Η κρινόμενη από 10.9.1996 έφεση κατά της 227/1996 οριστικής αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θηβών, που εκδόθηκε αντιμωλία

των διαδίκων κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών των άρθρων 664 έως 676 Κ.Πολ.Δ., ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα, καθόσον από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει η πάροδος προθεσμίας ασκήσεως ή άλλος λόγος απαραδέκτου. Επομένως, αυτή πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί το παραδεκτό των λόγων της και η ουσιαστική της βασιμότητα, συνεκδικαζόμενη κατ' άρθρο 246 ΚΠολΔ με τους παραδεκτά με τις προτάσεις (674 παρ.1 ΚΠολΔ) ασκουμένους: α) από την εκκαλούσα πρόσθετο λόγο εφέσεως και β) από τον εφεσίβλητο αντέφεση, εφόσον αφορούν τα κεφάλαια της απόφασης που προσβάλλονται με την έφεση (άρθρα 520 παρ.2 και 523 παρ. 1 ΚΠολΔ).

Ο αντεκαλλών με την από 22.12.1995 αγωγή του ενώπιον του ως άνω Πρωτοδικείου, επικαλούμενος σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου μεταξύ αυτού και της εναγόμενης εταιρείας (10.8.1987), ζήτησε, μετά νόμιμο περιορισμό του αγωγικού αιτήματος, να υποχρεωθεί η εναγόμενη να του καταβάλει το ποσό των 49.990.000 δρχ., με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από ατύχημα που έλαβε χώρα στις 28.11.1995 κατά την εκτέλεση της εργασίας του (αλλαγή φορητών γραναζιών μηχανήματος) και συνίστατο σε πολλαπλά συνθλιπτικά ακρωτηριαστικά τραύματα των δακτύλων του αριστερού χεριού του, λόγω της εξ αμελείας συμπεριφοράς του προστηθέντος από την εναγομένη, Γ.Μ., τεχνικού προϊσταμένου του.

Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφαση δέχθηκε εν μέρει την αγωγή και υποχρέωσε την εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα 10.000.000 δρχ. με το νόμιμο τόκο. Η ως άνω αγωγή περιέχει όλα τα κατά το άρθρο 216 παρ.1 στοιχ. α' Κ.Πολ.Δ. πραγματικά περιστατικά που είναι αναγκαία για τη θεμελίωση των δικαιωμάτων του ενάγοντος που ασκούνται με αυτήν. Ειδικότερα, εκτίθεται με σαφήνεια η σχέση προστήσεως μεταξύ του άνω τεχνικού προϊσταμένου του ενάγοντος και της εναγομένης και προσδιορίζεται επαρκώς η αμελής συμπεριφορά του άνω προστηθέντος. Συνεπώς, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο που δέχθηκε ότι η αγωγή είναι ορισμένη ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε την άνω διάταξη και ο αντίθετος πρώτος λόγος της εφέσεως της εναγομένης είναι αβάσιμος. Κατά της παραπάνω αποφάσεως παραπονούνται περαιτέρω με τις κρινόμενες έφεση και αντέφεση και τους λόγους που σ' αυτές εκθέτουν οι διάδικοι και ζητούν την

εξαφάνισή της με το σκοπό, η μεν εκκαλούσα εναγομένη να απορριφθεί η αγωγή, ο δε αντεκαλλών ενάγων να γίνει δεκτή εξ ολοκλήρου αυτή.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 2 του ν. 551/1915, ως κωδικοποιήθηκε με το β.δ. την 24.7/25.8.1920, που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 αριθμ. 8 του Εισ.Ν. Κ.Πολ.Δ. "τα πληρεξούσια, τα επιδοτήρια, τα αντίγραφα κλπ γράφονται εφ' απλού χάρτου και δεν υποβάλλονται εις άλλο τι τέλος", όπως είναι και με το ν. ΓΠΟΗ/1912 επικολλώμενο ή προσαρτώμενο δικαστικό ένσημο. Εξ αυτού συνάγεται ότι αγωγές με τις οποίες διώκεται αποζημίωση του από ατύχημα στην εργασία παθόντος εργάτου ή υπαλλήλου, δεν υποβάλλεται σε τέλος δικαστικού ενσήμου (Α.Π. 267/1975 ΕΕργΔ 34, 795, ΑΠ 666/1971 ΝοΒ 20, 219, Ε.Α. 4037/1973 ΕΕργΔ 32, 1183). Για την ταυτότητα του νομικού λόγου δεν υπόκεινται σε δικαστικό ένσημο και οι αξιώσεις επί χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης, αφού συντρέχει ο αυτός δικαιολογητικός λόγος απαλλαγής των από εργατικών ατύχημα παθόντων από την καταβολή του δικαστικού ενσήμου (βλ. εισαγωγική σημείωση συνταξ. πριν από την Ολ. ΑΠ 296/1972 ΕΕργΔ 31, 1229, β' στήλη, Ι. Κουκιάδη, Εργατικό Δίκαιο, εκδ. 1995, σελ. 501, πρβλ. ΑΠ 267/1975, ΑΠ 666/1971, ο.π.). Συνεπώς ο πρόσθετος λόγος της εφέσεως, με τον οποίο υποστηρίζονται τα αντίθετα είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Κατά τη σαφή έννοια του άρθρου 1 του κωδικοποιουμένου με το από 24.7/25.8.1920 β.δ. ν. 551/1915 "περί ευθύνης προς αποζημίωσιν του εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων", ως ατύχημα από βίαιο συμβάν, που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή από αφορμή αυτής σε εργάτη ή υπάλληλο των στο άρθρο 2 αυτού αναφερομένων εργασιών ή επιχειρήσεων και για το οποίο παρέχεται δικαίωμα αποζημιώσεως κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού και την σ' αυτές αναφερόμενη έκταση, θεωρείται κάθε βλάβη, η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιας και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου, που δεν ανάγεται αποκλειστικά σε οργανική ή παθολογική προδιάθεση του παθόντος, το οποίο δεν θα λάμβανε ύπαρξη χωρίς την εργασία και την υπό δεδομένες περιστάσεις εκτέλεσή της (Ολ. ΑΠ 1287/1986 ΝοΒ 35, 1605).

Εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ.2 και 60 παρ.3 του α.ν. 1846/1951 "Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων", συνδυαζόμενες και με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ.1 και 3 του ν. 551/1915, όπως αυτός

κωδικοποιήθηκε με το από 24.7/25.8.1920 β.δ., σαφώς συνάγεται ότι, όταν ο παθών από ατύχημα, που έγινε έπειτα από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος αυτού, ήτοι τόσο της κατά το κοινό δίκαιο ευθύνης για αποζημίωση, όσο και της προβλεπόμενης από το ν. 551/1915 ειδικής αποζημιώσεως, και μόνον εάν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο αυτού (εργοδότη) ή του προσώπου που προστήθηκε απ' αυτόν υποχρεούται αυτός να καταβάλει στον παθόντα την από το ως άνω άρθρο 34 και παρ. 2 προβλεπόμενη "διαφορά" μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημιώσεως και του ολικού ποσού των υπό του ΙΚΑ χορηγούμενων σ' αυτόν παροχών.

Από τις αυτές διατάξεις συνάγεται περαιτέρω, ότι η ως άνω απαλλαγή αφορά όχι μόνο την περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του εργοδότη ή του παθόντος, αλλά και όταν τούτο προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του προσώπου το οποίο προστήθηκε από τον εργοδότη. Καλύπτει δε η απαλλαγή αυτή και την περίπτωση της ειδικής αμελείας, κατά την οποία το ατύχημα έγινε, διότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας. Η απαλλαγή ισχύει και για το πρόσωπο που προστήθηκε από τον εργοδότη (Ολ. ΑΠ 1267/1976 ΝοΒ 25, 895). Ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ παθών δικαιούται στις ως άνω (εκτός δόλου) περιπτώσεις και των υπό του ΙΚΑ χορηγούμενων παροχών. Διατηρεί όμως ο παθών αυτός την αξίωσή του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή επί θανατώσεως προσώπου η οικογένεια του θύματος την αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, κατά του εργοδότη και του προσώπου που προστήθηκε απ' αυτόν, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα αυτών, διότι η ως άνω απαλλαγή αυτών από κάθε υποχρέωση για "αποζημίωση", ήτοι για αξίωση εντελώς περιουσιακού χαρακτήρα δεν καλύπτει και τη μη περιλαμβανόμενη σ' αυτή ως άνω αξίωση για χρηματική ικανοποίηση, αφού καμία παροχή χορηγούμενη από το ΙΚΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εν λόγω διαφορετικής φύσεως αξίωσης η επιδίκαση ή μη της οποίας εξαρτάται από την εύλογη κρίση του δικαστηρίου (ΑΠ 556/1988 ΕλλΔνη 30, 753, Ολ. ΑΠ 1117/1986 ΕλλΔνη 28, 112, ΑΠ 307/1986 ΝοΒ 35, 22, ΑΠ 1095/1983 ΝοΒ 32, 1009, ΑΠ 475/1982 ΝοΒ 31, 204).

Στην προκειμένη περίπτωση, από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάσθηκαν στο ακροτήριο του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου και περιέχονται στα ταυτάριθμα με την εκκαλούμενη απόφαση πρακτικά δημοσίας συνεδριάσεως του άνω δικαστηρίου και από τα έγγραφα που νόμιμα προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων προσλήφθηκε στις 10.8.1987 με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου από την εναγομένη, που διατηρεί στην κτηματική περιφέρεια της Κοινότητας Ελεώνος Θηβών επί της επαρχιακής οδού Θηβών-Χαλκίδας εργοστάσιο κατασκευής σχοινιών, συρματοσχοίνων και αλυσίδων, ως χειριστής μηχανήματος. Στις 28.11.1995 και ώρα 15.20', ενώ εργαζόταν, κατόπιν εντολής του τεχνικού προϊστάμενου του, Γ.Μ., στη μηχανή με την ονομασία "πλέκτρα" ή "φλέκτρα" που πλέκει το παραγόμενο σχοινί (κάβο) και συγκεκριμένα ασχολείτο με την αλλαγή των φορητών γραναζιών αυτής, προκειμένου να προσδώσει στο μηχάνημα μεγαλύτερη επιτάχυνση, αφού πρηγουμένως είχε διακόψει τη λειτουργία του μηχανήματος και είχε ακινητοποιήσει αυτό με το σχετικό διακόπτη που βρίσκεται στον ηλεκτρικό πίνακα του μηχανήματος, ο άνω προστηθείς από την εναγομένη τεχνικός προϊστάμενος έθεσε σε λειτουργία το μηχάνημα με την ενεργοποίηση του διακόπτη με αποτέλεσμα το σοβαρό τραυματισμό του ενάγοντος, ο οποίος υπέστη πολλαπλά συνθλιπτικά ακρωτηριαστικά τραύματα του τρίτου, τέταρτου και πέμπτου δακτύλου από το ύψος της μετακαρποφαλαγγικής και του δευτέρου δακτύλου από τη μεσότητα της πρώτης φάλαγγος της αριστεράς άκρας χειρός. Για την αποκατάσταση της υγείας του μεταφέρθηκε αυθημερόν στο Γενικό Νοσοκομείο Θηβών και εν συνεχεία στο Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Αθηνών, όπου κατόπιν χειρουργικής επεμβάσεως του έγινε ακρωτηριασμός των ως άνω δακτύλων από το ύψος των προαναφερθεισών κακώσεων και διαμόρφωση των κολοβομάτων (βλ. το υπ'αριθμ. 10.118/13.12.1995 πιστοποιητικό του Περιφερ. Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών).

Αποκλειστικός υπαίτιος του τραυματισμού του ενάγοντος είναι ο άνω προστηθείς τεχνικός προϊστάμενος της εναγομένης, διότι από έλλειψη της προσοχής που όφειλε από τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, έθεσε σε λειτουργία το παραπάνω μηχάνημα, χωρίς να ελέγξει προηγουμένως αν

εργαζόταν σ' αυτό ο ενάγων. Δεν έχει, επομένως, ουσιαστικά βασιμότητα ο περί συνυπαιτιότητας του ενάγοντος ισχυρισμός της εναγομένης, γι' αυτό το λόγο είναι απορριπτέος και συνακόλουθα απορριπτέος και ο δεύτερος λόγος της εφέσεως.

Ενόψει των πιο πάνω αποδειχθέντων πραγματικών περιστατικών (του βαθμού πταίσματος του προστηθέντος της εναγομένης, της ελλείψεως συνυπαιτιότητας του ενάγοντος, της περιουσιακής και κοινωνικής καταστάσεως των μερών, από τα οποία η εναγομένη διατηρεί το προαναφερθέν εργοστάσιο με εργατοϋπαλληλικό προσωπικό, 10 τουλάχιστον ατόμων (τόσους αναφέρει η εναγομένη, ενώ ο ενάγων αναβιβάζει τον αριθμό τους σε 200 χωρίς κανένας τους να προσκομίζει σχετικές αποδείξεις), του είδους προσβολής, του ψυχικού πόνου που δοκίμασε ο ενάγων από τον τραυματισμό του και την ταλαιπωρία που υπέστη από τη χειρουργική επέμβαση για την αποκατάσταση της λειτουργίας χεριού του και του γεγονότος ότι για μακρό χρονικό διάστημα, ήτοι μέχρι 16.10.1996, ήταν παντελώς ανίκανος για εργασία) και σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας και της λογικής (ΑΠ 343/1985 ΔΕΝ 42, 435, ΑΠ 493/1986 ΔΕΝ 43, 73, ΑΠ 307/1986 ΔΕΝ 42, 121), το δικαστήριο κρίνει ότι ανάλογη χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη την οποία υπέστη ο ενάγων είναι η του ποσού των 8.000.000 δρχ.

Κρίνοντας, επομένως, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο ότι το ποσό της χρηματικής ικανοποιήσεως για την πιο πάνω αιτία ανέρχεται σε 10.000.000 δρχ. εκτίμησε εσφαλμένα τις αποδείξεις κατά το βάσιμο τρίτο (τελευταίο) λόγο της εφέσεως της εναγομένης. Πρέπει, λοιπόν, να γίνει δεκτή η έφεση της εναγομένης ως κατ' ουσίαν βάσιμη και απορριφθεί η αντέφεση του ενάγοντος ως κατ' ουσίαν αβάσιμη, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση, να κρατηθεί και να εκδικαστεί η υπόθεση στην ουσία της (άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔ), να γίνει δεκτή κατά ένα μέρος η αγωγή και υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα 8.000.000 δρχ. με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής. Η δικαστική δαπάνη του αντεκκαλούντος ενάγοντος και για τους δύο βαθμούς της δικαιοδοσίας πρέπει να επιβληθεί κατά ένα μέρος σε βάρος της εκκαλούσας εναγομένης, συμψηφιζόμενη κατά τα λοιπά μεταξύ των διαδίκων λόγω της εν μέρει νίκης και ήττας τους.